

Høringsuttalelse fra OS SV – «Framtidas skole i Os»

Når det gjelder temaet skolestruktur i kommunen vår, så er vår konklusjon i dette spørsmålet at det ikke har endret seg i tida etter siste kommunevalg, og vi mener vi kommer best ut ved å stå ved det vi gikk til valg på. For denne kommunestyreperioden sier valgprogrammet til Os SV dette:

«Som liten kommune kommer Os kommune i årene framover til å ha utfordringer med å opprettholde mange av de tilbud som er avgjørende for befolkninga. Omfattende omstilling vil være nødvendig. Utfordringene gjør det nødvendig å tenke *lokal sentralisering for å kunne motstå de store sentraliseringskreftene*.

- Samle skolene i Os til et sterkt skolefaglig miljø, 1-10.trinn.
- Skole: Ei skole til å bli klok av»

Alternativene med delte løsninger: Separate hovedtrinn på 1 eller 2 skoler, er uhensiktsmessig, og vil kun føre til en ytterligere uthaling i tid før en uansett må se på en felles løsning; å samle 1.-7.trinn ved Os skole.

Å fortsette som i dag er bare seigpining! Vi blir nødt for å dreie ressursbruk fra yngre til eldre grunnet den demografiske utviklingen i kommunen.

Å sjå langt nok fram: Vi tenker at det må tas valg nå på hvilken skolestruktur vi skal ha som tar høyde for langsiktige løsninger. Det vi mener er at vi må løfte blikket - sjå langt nok fram nå dette valget skal tas. For å sjå langt nok fram, er det klokt å sjå bakover, dvs. å vise de lange linjene i utviklinga. Hva var folketallet her? I moderne tid – etter at vi ble egen kommune i 1976 med 1859 innbyggere – hadde vi en folketallstopp i 2001 med 2172 innbyggere i Os. Deretter har det bare gått en vei – nedover. Her synliggjort med noen tall:

- 2005 – 2087
- 2015 – 1991 (og første gang under 2000)
- 2017 – 1963
- 2018 - 1912
- 2019 - 1891
- 2020 - 1870
- Nå pr første kvartal 2021 – 1862
- Bare siden 2015 har altså folketallsnedgangen vært på over 6 prosent – et meget dramatisk tall.

Elevtallsutviklinga som helhet må være styrende; de siste 10 åra har det blitt 115 færre elever i kommunen, - 1 elev (6-15 år) utløser statstilskudd i overkant av kr. 114.000.- Regner en dette om i store tall, er det snakk om en reduksjon på rundt 13 millioner kroner som kommunen da ikke har fått, men allikevel har driftsnivået innen skolene i Os vært større enn elevtallet skulle tilsi. Vi visser til kommuner vi kan sammenligne oss med, og ut fra KOSTRA-tallene innen skoledrift, ligger Os kommune godt over f.eks. Tolga kommune, og da tilsvarende under driftsnivået innen omsorg. Vi vet at fra 2025/27 vil de store etterkrigskulla slå inn med full tyngde og øke antall eldre – og eldre over 80 med potensielt økende hjelpebehov. Det vil tvinge fram en omfordeling fra skoledrift til drift av helse og omsorg utfra de økonomiske rammer kommunen vil ha til rådighet.

Det har vært en uttalt målsetting for politikerne å satse innen oppvekst og derfor på skolene, men nå vil det bety at det må tas et valg om skolestruktur i kommunen for å kunne prioritere riktig økonomisk, slik at skoledrifta blir mest mulig effektiv, - og kommer alle elevene til gode.

Ønske om økt folketall / økt tilflytting: Kommunen har hele tida hatt ambisiøse målsettinger om vekst i folketall. Ut fra talla trengs en realitetsorientering. Det viktige er å lage en god kommune for de som bor her, framfor å konstruere en drømmeverden og innbilt basere seg på tilskudd og økonomiske rammer som er urealistiske.

Vi er også redde at de som drømmer om at ei rødgrønn regjering vil pøse penger ut over kommunene, baserer seg mer på håp enn realiteter. Inntektssystemet som kommunene er bundet opp av, er en meget innfløkt og sammensatt ordning som ikke kan snus over natta – og egenvekta av folk/velgere i ulike deler av landet gjør at det er vanskelig å tenke seg drastiske endringer – både på kort og lang sikt.

Hvorfor vil vi satse på et samlet barnetrinn?

Kvaliteter ved en noe større skole, i vår kommune 1.-10. trinn samlet:

Et større og et mer stimulerende fagmiljø kan virke positivt på så vel elever som ansatte i skolen. Det kan bidra til at det er lettere å rekruttere nye ansatte til skolen.

Skolene i Os, slik som skoler ellers i landet, er organisert i team Teamene koordinerer og legger til rette for god undervisning og gode læringsmiljøer for elevene. Har man mulighet til å få satt sammen et større team av lærere, fagarbeidere/assistenter, vil man kunne oppleve mer mangfold, og i større grad enn på en liten skole, kunne sette sammen team hvor de ansatte beriker og

utfyller hverandre bare for at man er flere ansatte. Større team vil også være mindre sårbare ved fravær.

Med det elevtallet i kommunen som vi har oversikt over framover, så vil Os skole være en liten skole, - ikke en fulldelt skole på barnetrinnet, men en litt større fådelt skole på 1.-7.trinn. For å være rustet til å ta hånd om alle elever med deres ulike behov i skolehverdagen, trenger skolen også et personale som har en annen utdanning enn i pedagogikk og skolefagene. Det kan være vernepleiere og barnevernspedagoger som har kompetanse i tilrettelegging og miljøarbeid. Sammen med skolehelsetjenesten utgjør de gode fagfellesskap som jobber sammen med det pedagogiske personalet til beste for elevene. Her legges det spesielt vekt på hvordan elevene har det psykososialt i sin skolehverdag. Det å samle fagfolk med ulike kompetanser i samme organisasjon, styrker arbeidet med et kvalitativt faglig og helhetlig godt læringsmiljø for elevene.

For å få mulighet til økonomisk å kunne prioritere å ansette f.eks. noen vernepleiere eller barnevernspedagoger i skolen, må ressursene benyttes best mulig, - og det gjøres i vår kommune med en samlet skole fra 1.-10.trinn.

Utviklingsarbeid gjøres fellesskap med stor grad av refleksjon og deling av kunnskap. Alle skoler skal drive sine utviklingsarbeid gjennom året. Mye av utviklingsarbeidet dreier seg om fagfornyelsen og nye læreplaner fra skoleåret 20 /21. Framtidas skole i Os kommune vil profitere på et noe større fellesskap av pedagoger som utvikler skolen i samme retning, sammen på tvers av fag og hovedtrinn.

Å ha faggrupper på tvers av trinn og hovedtrinn er positivt for utvikling av fagkompetanse, metodikk og praktisk læring i fag. Dette styrker overgangene mellom hovedtrinnene og bevisstgjør lærerne i hva som forventes av kunnskap hos elevene, og hvilke arbeidsmåter elevene skal være kjent med.

Erfaringsdeling er alltid bra for fagenes ve og vel og arbeidsmiljøet. En viss størrelse på fagfellesskapet gir bredere tilnærming og større læring blant lærerne i fagfellesskapet. Dette fremmer en VI – skole, noe som er positivt i seg sjøl.

Fokus på et godt psykososialt læringsmiljø med fravær av mobbing og krenkelser er et veldig viktig moment for elevenes trygghet i skolemiljøet. Det handler om hvordan opplæringslovens § 9a blir tatt på alvor og legges til grunn for at læring skjer i den enkelte elev og at elever lærer sammen; skaper kollektiv læring:

- At elever trives og har et trygt, sosialt miljø der de blir godtatt som de er
- At skolens ledelse og ansatte alltid har fokus på dette og har rutiner som både forebygger og reparerer brudd på elevenes trygghet i skolehverdagen.
- Det er enklere å få dette til å fungere ved en viss størrelse i elevtall på trinnet slik at elever får venner.

En samlet skoleledelse vil også bli mer robust og mindre sårbar med tanke på å sørge for god drift og utvikling av skolen. Med et noe større fagmiljø vil elevene kunne få oppleve mer variert undervisning, og også kunne utvikle sterke læringsmiljøer elevene imellom.

En større skole vil innebære større fleksibilitet i personalgruppa. Dette vil gi flere muligheter til å organisere spesialundervisninga slik at den enkelte elevs behov blir bedre ivaretatt. Det beste for eleven er at undervisninga er organisert i grupper tilpassa elevens behov, og ikke være et en – til – en undervisning alene med en ansatt. Alle elever trenger å være en del av et fellesskap, også de som har krav på spesialpedagogisk undervisning.

På en større skole er det lettere å etablere miljøteam, utviklingsteam, plangruppe og spesialpedagogisk team som alle kommer elevene til gode.

I små skoler er dette langt mer krevende å få til fordi det er langt færre å fordele de ulike oppgavene på, og det kan være vanskelig nok å få lærere som har stor nok faglig bakgrunn, dvs. utdanning i de fagene som det skal undervises i.

Kompetansekrava innen 2025 for det pedagogisk personalet, er ufravikelige:

Det betyr at hver skole må ha lærere som har nok faglig fordypning i fag de skal undervise i. På barnetrinnet må lærere som underviser i norsk, engelsk og matematikk ha 30 studiepoeng for å være godkjente til å undervise i disse fagene. Og dette må oppfylles på hvert trinn. For ungdomsskolen betyr det at lærere som underviser i de samme basisfagene må ha 60 studiepoeng. Fram til 1.august i 2025 er det god mulighet for kommunene å etterutdanne sine lærere gjennom den statlige ordninga kompetanse for kvalitet, slik at skolenes lærere får denne kompetansen. De lærere som ansettes nå og framover, og skal undervise i disse fagene, må ha nok faglig fordypning for å få fast ansettelse. I tillegg må skolene ha kompetanse innen spesialpedagogikk da elever som har krav på spesialundervisning i dag, skal undervises på sin skole.

Det viser seg at det er krevende å oppfylle sentrale føringer på småskoler, og utfordringene vil heller ikke være enkle å løse for en skole på Os skoles størrelse, sjøl med alle elever samla på samme skole. Når en vet at det er svikt på landsbasis i takten på å få rekruttert nok lærere framover, så blir dette et dobbelt problem for skoler i et distrikt som vårt å lykkes med dette. Det betyr sjølsagt mye da at skolene i vår region er attraktive arbeidsplasser for lærere som flytter på seg, og spesielt nyutdannede lærere som kan bidra med «fersk kompetanse.» Unge fagfolk innen skoleverket er også potensielle familiefolk som regionen vår sårt trenger.

Det primære må være at skolen er til for elevene og for et best mulig læringsmiljø. Vi må ruste egen ungdom for framtida. Ei best mulig skole for

flest mulige, vil samtidig kunne øke sjansen for at de har med seg en god ballast og gode minner som vil bidra til at de kan komme tilbake etter endt utdanning.

Inkludering av nye innbyggere, verdsette mangfold: De ikke etnisk norske elevene utgjør inntil 25% av elevtallet i skolen. Har vi et samlet barnetrinn ved Os skole, vil alle få et forhold til at skolemiljøet er mangfoldig. Å være ny innbygger kan en også være når en kommer fra en annen plass i Norge. Bare det å være ny og fremmed, kan være utfordrende på et mindre sted der alle kjenner alle. Dette mangfoldet bidrar til økt trivsel, mening, kunnskap, kjennskap og vennskap for de som blir sett på som annerledes enn majoriteten i lokalsamfunnet. Ikke alle er innafor A4-ramma, men hører også til i skolen, lokalsamfunnet og kommunen vår. Rommene for avvik vides stadig ut innenfor kjønn, interesser og andre områder. Å ha en skole der det er en felles kultur for toleranse og inkludering, er en god kvalitet i et lokalsamfunn.

Reisevei og skoleskyss: Bruk av buss og privatbil for å skyss elever til SFO og skole, bør holdes på det strengt tatt mest nødvendige nivået, og ikke økes. Det kommer dårlig ut fra et miljøperspektiv, et økonomisk perspektiv og et perspektiv ut fra trafikkfare og risiko for ulykker. Da er det ikke positivt å øke reiseveien for spesielt dem som bor lengst øst i kommunen. Det vil ta mer tid i å komme seg til og fra SFO og skole. Om barnetrinnet skal være splitta, vil det kreve busskjøring til ulike fasiliteter som finnes i kommunens sentrum slik som folkebibliotek, svømmehall og idrettshall.

Om elevene skal oppsøke legekontor, tannlege og helsesykepleier i skoletida, må de til sentrum der de er lokalisert. Dette vil kreve logistikk, skyss og mer oppfølging av foresatte enn om hele grunnskolen i Os blir samla ved Os skole.

Så må vi ta inn over oss at det er noen foreldre som ikke disponerer egen bil eller har førerkort. Det er blant annet noen av våre nye landsmenn dette gjelder, og de bor i Os sentrum. Det vil bli problematisk for dem å måtte frakte ungene sine til og fra SFO i Dalsbygda om småtrinnet bare blir lokalisert der. Det er kun offentlig transport til og fra Dalsbygda til tidspunkt når skolen begynner og slutter, og ikke bussforbindelse utenom det.

Kulturskolen – integrert i grunnskolen i Os: Det er lovpålagt å ha en kulturskole i en eller annen form. I Os kommune er kulturskolen samlokalisert med Os skole, og har sine ansatte, sine kontorer, øvingsrom og sitt utstyr der. Kulturskolelærerne har ansvar for all musikkundervisning i grunnskolen, og har faglig kapasitet til å realisere læreplanmåla innen musikkfaget. De har også fellesprosjekter med hovedtrinnene eller hele skolen gjennom skoleåret.

Kulturskoleundervisning for enkeltelever og grupper foregår for det meste i skoletida både ved Dalsbygda skole og Os skole. Det er helt klart at fasilitetene når det gjelder rom, teknisk utstyr og instrumenter er kvalitativt bedre på Os skole der kulturskolen holder hus, enn ved Dalsbygda skole der kulturskolelærerne kommer til sine timer. Da tar de med seg det de trenger av utstyr foruten det som er der. Å utstyre 2 skoler koster mer enn å ha instrumenter og utstyr kun på en skole. Dessuten blir kulturskolelærerne da sett på som ambulerende lærere som kommer på besøk, og egentlig ikke hører til personalet ved skolen. At kulturskolen skal være en integrert del av grunnskolen, betyr at kulturskolelærerne skal høre til i personalet og arbeidsmiljøet ved skolen. Slik fungerer det ved Os skole, men om dette er tilfelle ved Dalsbygda skole, er vi usikre på. For kulturskolen vil det være best å forholde seg til en samlokalisert grunnskole 1.-10.trinn ved Os skole med tanke på bruk av tid, ressurser og et større potensiale i samspill og læring mellom både elever og personal ved skolen.

Hva vil det bety å ikke ha et eget ungdomstrinn i kommunen? Hvis vi ønsker at Os kommune skal være en attraktiv tilflytterkommune, trenger kommunen et eget ungdomstrinn, og for vår lille kommune er det viktig at ungdomstrinnet er under samme tak som et samlet barnetrinn. Å samle alle fagfolka som jobber i grunnskolen, øker muligheten for en utviklingsorientert skole og et helhetlig skolemiljø for barn og ungdom i alderen 6 til 16 år. Det er til det beste for elever, ansatte og det totale læringsmiljøet.

Om vi ser kommunen under ett, vil det være viktigere å ha en egen ungdomsskole for attraktiviteten som tilflyttingskommune enn skole i Dalsbygda. Det kan godt være at egen skole trolig vil være noe som kan bidra til at noen flytter dit, men ut fra et samla kommuneperspektiv er vi overbevist om at egen u-skole vil bidra til mer tilflytting samla sett. Og velger en å beholde Dalsbygda skole i ei eller anna form, vil presset mot u-skole bare forsterkes – og hele skoletilbudet i Os vil svekkes – og attraktiviteten som bo- og tilflyttingskommune vil svekkes.

Endringer skjer, større mobilitet – færre barn i det lokale organisasjonslivet innen idrett og kultur:

Situasjonsbeskrivelse for Os-samfunnet fra åttiårene og framover:

På Os var vi med i idrettslaget på ski, fotball og orientering. Det var egen 4H klubb, eget skolekorps, og damekor og mannskor på Os.

I Dalsbygda var det samme med et aktivt idrettslag, 4H klubb, skolemusikk og sangkor.

Utviklinga har med åra gjort innbyggerne mere mobile, avstander blir kortere. Noen aktiviteter har bestått sjølstendig i begge bygdene, mens andre aktiviteter er samla på ett sted eller under samme paraply. Fotballgruppa ble slått sammen midt på 1980-tallet. Sangkor har blitt både stiftet og lagt ned, og i dag er det et damekor og et mannskor i kommunen, samler sangere fra lengst øst i kommunen, Os og Dalsbygda, samt fra nabokommuner. Skolemusikken er samla på Os og korpsaspirantene får solid grunnopplæring på sine instrument i regi av kulturskolen. Aktivitet i noen idrettsgrener gis bare av enkelte idrettslag. IL Nansen har turtilbud i Os-hallen. Vi kan kjøre til Galåen for å være med på bueskyting i regi av HEG IL, hopptreningene er henholdsvis en ukekveld i Åsenkollen i Dalsbygda og en anna kveld på Tolga. Ting har endret seg, vi er mer mobile og farer daglig mye mellom bygdene og over kommunegrensene i forbindelse med skole, jobb og fritidsaktiviteter.

Vi må bare erkjenne at nedgangen i elevtall er det samme som at det er færre barn å organisere innen idrett, korps og annen kulturaktivitet. Da må vi endre og tilpasse oss dette. Det har gradvis skjedd en slik tilpassing slik at unger fra ulike deler av kommunen vår har blitt kjent gjennom å være på samme fotball-lag, trent sammen på ski og hoppet i ulike hoppbakker også over kommunegrensene. Barna våre har fått nye venner og bekjente, og tilpasser seg nok lettere nye forhold enn oss voksne, kanskje spesielt oss godt voksne.

Å ha skole i sitt lokalsamfunn oppleves som viktig: Skole som en sentral institusjon i et levende bygdesamfunn – vi erkjenner at det er viktig for bygda. Vi forstår kampen for egen skole i Dalsbygda. – Sjøl om skolen ikke er lenger er i bygda, er det liv laga også der skolen ble tatt vekk. Narjordet lever og blomstrer, og Tufsingdalen opplever ei ny og positiv tid med flere tilflyttere og barnefødsler. Bygdesamholdet og dugnadsånden vil ikke trappes ned ved ei nedlegging, snarere tvert om.

Vi har tro på Dalsbygda, tro på folket i Dalsbygda og tro på et levende organisasjonsliv i Dalsbygda, også i framtida, selv om skolen blir lagt ned, eller på tross av at skolen blir lagt ned.

Og på sikt er det vel så viktig for tilflyttere at skolen for alle unger i kommunen er god og at alle typer elever kan finne likesinnede i et litt større skolemiljø.

Konklusjon:

Os SV er opptatt av å være et ansvarlig parti som er villig til å ta valg for å endre skolestrukturen for å omfordele økonomiske midler fra oppvekst til omsorg fordi befolkningssammensetninga i kommunen vår krever det.

Os SV mener at ei samling av barnetrinnet på Os skole vil samla sett være det beste for elevene i kommunen vår både på kort og lang sikt ut fra den økonomiske situasjonen kommunen vil måtte stå i framover. Også fra et sosialt, faglig og pedagogisk utgangspunkt i det å drive skole framover, så vil ei samling av 1.-7.trinn gi best effekt. Det å drifte 2 barnetrinn, eller at barnetrinnet er delt på 2 enheter, vil gi kvalitativt 2 dårligere skoler; en liten fådeltskole i Dalsbygda, og en litt større fådeltskole i Os sentrum.

Vi vil at skolen i Os kommune skal samle alle barn fra alle grender og sentrum under samme tak. Vi mener det er den best framtidsretta skolen for Os kommune.

Høringsuttaalelsen bygger på en bred prosess i partiet og medlemsmøtet vårt den 27.05.21.

Os, 31.05.21, Styret i Os SV: Arnfinn Ryen

Mari Bakosgjelten

Lars Hofstad

Kjellrun Mylius

Kjell Ivar Lundkvist